

Izhaja vsak četrtrek in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izvea Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravištvu »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroska cesta št. 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

44. številka.

Maribor, dne 3. novembra 1927.

61. letnik.

Več kmetsko-stanovske izobrazbe!

Delo, ki ga človek opravlja v svojem stanu, je njegov tužljivski poklic. Vsak zdrav človek ga mora vzeti na se, vsak po svojem stanu, in ga vršiti! Ta dolžnost dela je tolika, da zahteva sv. pismo: »Kdor ne dela, naj tudi ne je!«

Delo namreč tvori človeku podlago tuzemskega življenja, ker človeka vzdržuje in redi in pridobiva zemeljske dobrine tudi za vzdrževanje drugih. Delo je pa tudi temelj ne le gospodarskega, ampak splošno kulturnega napredka.

Zato zahteva delo ne le zdravih rok in nog, pač pa tudi zdravega, živahno delujočega razuma in močne volje! Iz naše duše, iz razuma in volje prihajajo načrti izpopolnjevanja dela, prihajajo odločitve, da se pridružimo napredovanju. Zato ni dosti, da se človeka zdresira kakor žival na kako delo, ampak je treba, da se vsak v svoje stanovsko delo uživi in da ga vrši z razumevanjem in ljubeznijo.

Kmetsko delo je bilo prvo delo človeka. Kmetsko delo še vedno tvori podlago življenjskega obstoja vseh ljudi, ker pripravljajo živež človeškemu rodu. Zato je kmetski stan spoštovan in mora spoštovan ostati! Kmetsko delo pa mora biti upoštevano ne le od kmeta, ampak od vseh ljudi!

Brez primerne izobrazbe pa tudi kmetsko delo ne bo rodilo tistih sadov, ki jih bi lahko in ki bi bili v korist kmetu, kateri dela, pa tudi človeški družbi sploh! Ne rečemo, da se pri nas za kmetsko gospodarsko izobrazbo ni ničesar storilo. Že v naših kmetskih domovih se veliko stori. Dober gospodar zna svoje domače, posebno še svoje sinove, skrbno in vestno vpeljati v razumno gospodarstvo, posebno, ko mu pripoveduje svoje lastne izkušnje. In mati gospodinja uvaja svoje hčere v gospodinjstvo po vseh svojih močeh. Je to temeljna kmetsko-stanovska šola in mi vidimo, da tam, kjer je razumen gospodar in modra gospodinja, gre kmetija gor!

Nikakor pa ne more dom vse izobrazbe, ki bi naj pospešila gospodarski napredek, nuditi sam! Pravijo, da naj priskočuje ljudske ali osnovne šole na pomoč. Te šole morejo kaj pripomoči le v najvišjem razredu, a tudi tu bolj malo. Vzrok je v tem, ker na učiteljskih, ki vzgajajo učiteljski naraščaj, ni posebnih oddelkov za učitelje, ki bi bili v šolah na kmetih, in ker se torej o tem ne poučuje, zato ni čuda, da učitelji tudi ne morejo poučevati! Zelo pa so bili priljubljeni svoj čas in so tudi dandanes potovalni učitelji, ki so se posameznim kmetskim strokam posebno posvetili in se kot pravimo: specializirali. Na splošno imamo ljudi, ki bi tudi zdaj radi prihajali in prinašali med ljudstvo kmetsko-stanovske in strokovne izobrazbe.

Treba pa je nekaj! Treba je, da se v domačem kraju zberejo ukaželjni in ukapotrebni! Treba je, da ti potem pripravijo nekako stalno kmetsko stanovsko šolo. Ne mislite, da bi bilo treba zidati kake nove šole. Ne! Naša izobrazovalna društva po deželi naj prevzamejo tudi to skrb za kmetsko-stanovsko izobrazbo! S tem bodo društva poživila svoje delovanje, ga obogatila in pritegnila v svoj delokrog celo okolico! Naša društva bodo zato ne le organizacija, ki nudi nekaj splošnega, morda le zabavo, kot se to tuintam godi, ampak bodo res šola!

Zato je nujno potrebno, da zberejo naša društva v svojem delokrogu naše kmetske mladeniče in mladenke, da torej poživijo mladeniške in dekliske zveze! Na rednih sestankih mladeniških in dekliskih zvez bo mogoče nuditi na najbolj pristopen način dovolj kmetsko-stanovske izobrazbe, kar zadene kmetskega gospodarskega in gospodinjkega napredka, pa tudi, kar zadeva splošne izobrazbe kmetske mladine. Vsem duševnim voditeljem našega kmetskega ljudstva zato toplo priporočamo, naj s tem novim pokretom dvignejo življenje v naših prosvetnih organizacijah, ki bodo tako vzgajale naše bodoče gospodarje in gospodinjce. Tako bodo ravno naša društva utrjevala temelj veselega napredka kmetskega stanu, ker bodo nudila več kmetsko-stanovske izobrazbe.

1.000 Din v gotovini

lahko dobi naročnik, ki izreže »Naročilni list za »Slovenskega Gospodarja« v današnji številki in pridobi nanj enega novega naročnika. Mi bomo namreč vse te naročilne liste zaznamovali s tekočimi številkami in bomo po novem letu izžrebali enega, ki bo dobil 1000 Din, enega, ki bo dobil 500 Din in enega, ki bo dobil 100 Din v gotovini. Ali hočeš biti ti tisti srečen, ki bo dobil 1000 Din za enega novega naročnika? Ne le, da storiš veliko dobro delo, ako dobiš vsaj enega novega naročnika, se udeležiš tudi srečne tekme in bo tvoj malenkosten trud obilo poplačan.

Dobiti hočeš na vsak način,

če že ne zadene tvoja številka dobitka 1000 ali 500 ali 100 Din, pa hočeš dobiti knjigo za 20 Din. To knjigo namreč pošljemo pa vsakemu, ki nam pridobi vsaj dva polletna plačujoča nova naročnika! Tudi to ni prav nič težko doseči! Mnogo se jih je že potrudilo in smo jim že poslali knjige. Te odpošljemo takoj, ko novi naročniki pošljejo denar.

Zdaj pa na delo!

Pojdite posebno v tiste hiše, kjer so dosedaj imeli nasprotno listo! V prihodnjem letu naj naročijo »Slovenskega

Gospodarja«! Pojdite v hiše, kjer so samo pozabili, da si niso naročili »Slovenskega Gospodarja«! V gostilnah, v katere zahajate, mora biti »Slovenski Gospodar« na razpolago. Trgovci, pri katerem kupujete, naj bo naročnik našega lista! Kjer ne zmore eden sam, naročita ga naj dva skupaj na eno ime! Ne pozabite na naše geslo: »Slovenski Gospodar« — za vse, vsi za »Slovenskega Gospodarja!«

To je beseda!

V zadnji številki »Slovenskega Gospodarja« sem bral, da je res fant od fare le tisti, ki kaj ve in kaj zna, in zraven bi moralo stati: in ki tudi kaj katoliškega bere. Dosedaj sicer nisem bil naročnik istega, pač pa sem si ga izposodil in zmiraj pridno bral, posebno sedaj v tej-le številki 42 na prvi strani, kako bo on lep v prihodnjem poletju in kako bo zanimiv, tako bom tudi jaz postal njegov zvest naročnik. Od naših nasprotnikov sem slišal že na svoja ušesa, da smo na Štajerskem tako dobro odrezali pri zadnjih državnoborskih volitvah le zato, ker je »Slovenski Gospodar« tako zelo razširjen. Iz tega razloga sem si ga tudi jaz sedaj naročil, da še bo s tem večji in močnejši, čeravno da sem finančno slab, pa kjer gre za dobro stvar, si človek rad od ust odtrga in žrtvuje, sem namreč invalid 70% brez noge in to tako veste, kakšno milijonsko podporo imamo invalidi, ker sam gospod urednik »Slovenskega Gospodarja« je tudi invalid.

To je že moj četrti katoliški časopis, katerega sem si sedaj naročil. Do sedaj sem imel »Mladiko«, »Ilustrirani nedeljski Slovenec« in »Naš dom«, sedaj pa še bode moj prijatelj »Slovenski Gospodar«, več pa že res ne premorem, a od teh štirih se ne morem ločiti.

Morda Vam je znano iz »Našega doma«, da za njega delam uganke (čeravno so slabe) in jih tudi pridno rešujem. Zadnjič sem še bil povrh deležen ugankarske nagrade dveh knjig za rešitev ugank, ker uganke so moje veselje, s temi si človek najbolje bistri um.

V »Slovenskem Gospodarju« sem bral, da bode imel skrivnice in te naj bodo na takem mestu, kjer bodo kaki članki za mladino, ker ko bodo reševali skrivnico, bodo tudi vsakokrat nekaj brali in tako se bodo privadili branju, kakor sem se namreč jaz, ko sem bil mlad. Sedaj pa moram končati, ker drugače bo prej v urednikovem košu, kakor boste prebrali.

S tem potom naročam »Slovenski Gospodar« od dne 2. novembra 1927 do 31. decembra 1928, to je za 14 mesecev, in bom takoj plačal ko prejmem položnico.

Sedaj pa Vam kliče fant od fare, čeravno na eni nogi: Živel katoliški listi!

Štefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarščine prevedel Fr. Kolenc.

(Dalje.)

Iz doline je donelo mogočno udarjanje. Buuum! Globok glas zvona. Buuum! Velikanski zvon Nipon-Kaneja, enega bonskega reda. Njegov glas pretresa ves Nagasaki, donijo tudi gozdovi in dozdeva se, da brezkončni glasovni valovi rušijo naokrog hribe . . .

— »Japonski bron« — je zrl Mutsuhito Dsain v predmestje, potem pa se je utrujeno vsedel na snežnobelo preprogo.

Zadnje udarjanje »japonskega bron« se je v delcih lomilo na skalah, za njim je nastopila neka moreča tišina. Sedaj so stene zaškrilale. Zvonček je v ozadju odrinila zaveso iz finega bombaža in je žalostno pogledala noter.

— Gospod, ali smem vstopiti?

Mutsuhito Dsain je prikal in malo dekletce je pristopicalo noter, nato se je naglo vrglo na roke in noge in se je z nasekom dotaknila preproge.

— Malo dekcle, povedal sem ti že, da se ne priklanjaš pred menoj. Na zapadu sem se odvalil tega . . .

Zvonček se je dvignila in se je bojzljivo smejala na znanstvenika, potem pa je z otroškim začudenjem začela pregledovati na pol sestavljene strojne delce.

— Kaj je to? — je radovedno vprašala.

— Zrakoplov.

Dekle je od vseh strani pregledalo strojni model.

— Jaz sem že videla zrakoplov, toda tisti ni bil tak. Imel je mogočne bele peruti in pod seboj kolesa . . .

— To je novovrsten zrakoplov — je kimal Mutsuhito. — Tega sem jaz iznašel . . .

— Anata ižiban, prvi človek si? — se je spoštljivo priklonilo dekcle. — Kaj ne, ti si najmodrejši človek na svetu?

Mutsuhito Dsain se je nasmehnil:

— So tudi bolj modri! Profesor Brinkley je še modrejši in en tovariš, Overton, je tudi tako moder, kot jaz . . . — Kdo ve? — je opazovalo dekcle stroj. — Zakaj nisi dal narediti stroju tudi koles?

— Ker jih ne potrebujem. Ta stroj se ne zaleti, predno bi se dvignil, marveč se z mesta dvigna.

— Ta tudi tako ropoče?

— Ne. Ta ima drugačen motor. Tudi propeler je drugačen. Tega ne žene bencin . . .

— Nego kaj?

— Električnost.

— Ki se na nebu bliska?

— Tista. Električnost. Sicer pa se ta nahaja na nebu, na zemlji, povsod, celo v tebi . . .

Dekle se je čudilo.

— Kako boš nesel s seboj tisto moč, ki bo gnala stroj? — je dvignila na znanstvenika velike, globoke oči.

— Iz zraka jo bom črpal med gibanjem. Stroj sam jo bo razvijal. Strašno hitro bo letel na perutih električnosti.

— Jaz bi se bala . . . — je šepetalo dekletce.

— Med tem, da ladja dospe do Tukaškega otočja, jaz s stroja zagledam že ameriške obale . . .

— Ali zopet odideš? — ga je gledala s temnim obrazom.

— Ne grem — je mrmral Mutsuhito mrko. — Nimam kaj iskati tam . . .

— Zakaj potem delaš stroj?

— Za človeštvo, predvsem za Japonsko. Jaz služim človeški kulturi . . .

Dekle je vzdihnilo.

— Ti vedno misliš na človeštvo, — se je potem žalostno oglasila. — Le na človeštvo . . .

— Na koga drugega pa naj mislim? — je gledal dekcle nekako pomilovalno.

— Na samega sebe . . . Komaj ješ, piješ, ne ljubiš kitarjenja, ne hodiš v čajarno, ničesar ne potrebuješ. Gospod kaj ti je?

— Delam, — je vzdihnil Mutsuhito Dsain. — Delati moram . . .

— A kako veselje imaš potem v življenju? — so se v solzah zabliskale dekletove oči. — Saj tudi mene na ma-

raš, — mu je padla k nogam, — dasi noč in dan hrepenim po tebi . . .

Solčni žarek se je tresoč svetlil in pozlatil sivi plašč, na katerem so srebrni zmaji odpirali žrelo. Mutsuhito Dsain je nežno dvignil svoje malo dekletce.

— Truden sem, — jo je božal po bledorumenem, finem obrazu. — Bolijo me živci, boli srce . . .

— Srce? — ga je ljubeznivo objela z očmi.

— Mnogo sem delal. Mnogo poizkušal . . .

— Zakaj ne spiš ponoči? — ga je gledala z nežnim očitanjem. — Ko se noč spusti na zemljo, prižgem lučko, ki visi pred oltarjem, pred Budovim kipom in do solčnega vzhoda zrem v skrivnostno svetlobo. Na strehi cvrči tisoč cvrčkov in mihi tekajo, potem pa zavlađa okoli hiše črna tišina . . . in jaz se tako bojim . . . in jaz tako plakam v sobi, da ne prideš k meni . . .

— Delati moram, — se je izgovarjal Mutsuhito Dsain in je vstran obrnil glavo, da bi mu ne bilo treba gledati v dekletove oči. — Glej tudi ta stroj sem ustvaril . . .

— Kaj pomaga stroj? — je tožila deklica. — Jaz nočem leteti, ljubiti bi hotela . . . Jaz ne želim nebeskih višin, marveč ljubezni, saj je ona nebo . . . — ji je padala po obrazu svetla tresoč se in žgoča solza.

Mutsuhito Dsain je molčal.

— Glej, jaz sem te zvesto počakala . . . Priplula je ladja in prišel je lep mornarski častnik, ki me je zagledal.

— Kje? — je vprašal malomarno.

— Pred svetliščem »Skakajoče želve«, ko smo imeli velike praznike. In dopadla sem se mu . . .

— Odkod veš to?

— Sporočil mi je, da me vzame za ženo na dva mesca, dokler bo ladja tu . . .

— Kako je doznal, da tu stanuješ? — jo je gledal nepremično.

— Za menoj je prišel, sem do hiše mi je sledil in je po materi Breskvi sporočil, toda zastoj . . .

— Lepo, — je dejal Mutsuhito Dsain mrko. — V svoji hiši sem vama dal stan, skrbim za vaju in ti v moji odsotnosti gledaš za tujim moškim . . .

Dekle je tiho stresalo za glavo.

Da bomo nasprotniki poznali.

Vsi proti nemu — podležejo!

Kje je tako? V Sloveniji! Vse stranke, saj jih imamo cel ducat, imajo svoje programe in svoje organizacije. Vse so si torej nasprotne. Toda vseeno se te stranke postavijo navadno v dve fronti. V Sloveniji imamo dejansko dve taki fronti. Na eni strani SLS, na drugi strani pa vse ostale stranke, kapitalistična SDS, pa socijalistična posestrima in komunisti, pa kmetijski ali radičevci. Za to imamo vedno znova dokaze. Tak dokaz so tudi zadnje volitve v trgovsko in obrtno zbornico. Socijalisti, radičevci, sploh vse nam nasprotne politične skupine so vrgle geslo: Vsi zoper SLS. Dobro! Sli so! Propadli pa tudi so! Trgovska in obrtna zbornica je v rokah ljudi, katerim zaupa naš narod in tudi SLS, da bodo to zbornico vodili v splošen napredek trgovstva in obrtništva!

Kakor v Beogradu — tako doma!

Vseh sort liberalci se v Beogradu združujejo. Isto počenajo tudi doma, kot smo že zgoraj opisali. Zdaj je pa res vse eno, ali je Urek kandidiral na Puceljevi ali Pivkovi listi, ko pa sta zdaj Pucelj in Pivko v dokaz, da res skupaj držita, že tudi skupaj fotografirana v srbskih listih v družbi Radiča in Pribečevića! Gliha vkup štrihla!

Strah pred talarjem.

Ne vemo, kaj to pomeni, da imajo radičevci tak strah pred talarjem. V svojem lističu so se razpisali v posebnem članku o »moči uniforme«. Strah pred talarjem je znak — praznoverja! Radičevci sicer onim, ki se talarja ne bojijo, očitajo, da so praznoverni, dejansko pa so sami!

Radičevci v občinah.

Če že ima pomen, da se Radiča posluša za državno politiko, če tudi je še tako neumna, ne vemo, kaj naj pomeni radičevščina v občinah. Zato je pač igranje politične igre, če kje postavljajo radičevci svoje liste! Radiču pač ni treba še v naših občinah se vmešavati!

»Narodnjaki« za — narodne izdajalce!

Naši liberalci ti »špilajo vse barve«, kar kdo hoče. Na eni strani so narodnjaki, taki, da nobeni tako. Na drugi strani pa podpirajo nenarodne, celo protinarodne socijaliste. Mariborski socijalisti so se letos ovekovčili s tem, da so hoteli naprtniti slovenskim duhovnikom v Mariboru, da so streljali leta 1919 na Nemce pri neki mariborski demonstraciji, ki je hotela doseči, da bi Maribor spadal pod Avstrijo. Demokrat, urednik »Jutra«, je zagovarjal to početje in dal poklicati iz Avstrije tiste ljudi, ki so tedaj iz Jugoslavije zbežali, že vedo zakaj. Ti so pričali zoper slovenske duhovnike, toda vse to ni nič pomagalo! Socijalist je bil obsojen! In to kljub temu, da ga je branil demokrat. — Zdaj pa so socijalisti začeli pisati celo zoper to, da bi se mi kaj brigali za naše Slovence v Italiji, ki jih fašisti strahno stiskajo ter preganjajo! Pa tudi za to protinarodno delo jih demokrati podpirajo! Ako se bo kdaj kak demokrat še bahal s svojim narodnjakstvom, le pokažite mu nato njihovo zvezo s socijalisti, z najbolj zagrizeno protinarodno politično skupino v državi.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Redno poslovanje skupščine. Nasprotniki naše vlade so vse poskusili, da bi preprečili redno poslovanje skupščine, da bi naj ostala vlada pri volitvi odborov v manjšini. Pred Davidoviča so se vrgli na tla kot ponižni slugi s

— Gospod, nisem gledala za njim, — je rekla žalostno. — Materi je dal zlat in je sporočil, da me osreči, jaz pa sem mislila na tebe in sem zaprla oči pred skušnjavo...

— Tako torej čuva nad teboj Breskev?

Dekle je mirno vzdržalo njegov strogi pogled.

— Mati je stara, revna in ljubi denar, — jo je branila s prosečim smehom. — Takrat sem te mnogo objokavala, in ona si je le prizadevala, da bi tolažila hčerko. Gospod, ne stori ji nič žalega, ona ni hudobna ženska in te ljubi.

Mutsuhito Dsain je videl dekletu v dušo in se je pomiril.

— No, dobro, Zvonček — jo je pobožal po obupanem obrazu. — Nisem jezen... Kaj pa se je zgodilo z mornarskim častnikom?

— Izostal je. In kakor sem slišala, je za mesečnih šest sto jenov vzel za ženo Tuki-Sano, hčer spoštovanega lastnika evirnske tovarne...

Sključila se mu je k nogam.

— Gospod, Mutsuhito Dsain, ti si anata ičiban, prvi človek — veliko je tvoje znanje, a dušo mi vseeno ne vidiš. Ne, ker sem jaz le majhno, neznatno dekle. Ne vidiš me, ker me ne ljubiš. Ne vidiš me, ker me več ne ljubiš. Gospod, jaz te le slavim za to in te le zagotavljam: ljubim te, ljubim te, ljubim te...

Zbala se je.

— Sedaj me mrzlo in neverno gledaš, gospod, Mutsuhito Dsain, tuje se mi smeješ, ubogemu malemu dekletu, a čutim, da nekoga dne dam veliko in sveto izpričevalo svoje ljubezni...

Slabotni, zvoneči glas je zadušila bol, malo ročico je pritisnila na srce in je v nemi tugi izginila za bombaževimi zavese z rdečimi čopi...

VIII.

Overton se je nevoljno mučil za mizo. V srečo je pomešala grenkobo zavest, da svojega dela, ki bi tvorilo nov rek, ne more uresničiti. Na mizi laboratorija je ležal cel kup zapiskov, komplicirane kemične doze, čudni stroji so ležali vsenaokoli, zavrženo orodje težkih in brezuspešnih poizkusov in izjalovljeni trudi.

— Overton, kaj razmišljate? — se je dvignil od druge mize Brinkley. — Kako daleč ste prišli?

posebnim dopisom, vendar se jim ni posrečila ta najpodlejša, hinavska zvijača. Radikalni in demokratiški klub sta ostala v zvezi in tvorita obenem s SLS vladino večino.

Izvolitev skupščinskih odborov. Ker je nemogoče, da bi se razni zakoni, predlogi, prošnje itd. vse prebirale in pretresale javno v skupščini, se izvolijo posamezni odbori, ki stvar podrobneje pregledajo, nato pa poročajo v glavni razpravi skupščine. Večinoma se redno sprejme predlog tako, kakor ga je predložil odsek. Volitev v odsek je torej bila zelo važna. Zakonodajni odbor ima 42 udov. V njem so trije naši poslanci: dr. Hohnjec, dr. Hodžar in Sušnik. Administrativni (upravni) odsek ima 21 članov. Od SLS je v njem dr. Hodžar. Imunitetni odsek (ima naloge, da pazi na nedotakljivost poslanske pravice) ima 21 članov. SLS zastopata dr. Hodžar in Stjepan Barič. V odboru za prošnje in pritožbe, ki ima 21 članov, sta naša poslanca Ivan Jerič in Janez Brodar. Najvažnejši je finančni odbor, šteje 32 članov, kot člana sta naša poslanca Vlado Pušenjak in Franc Smodej. Poseben odbor za stanovanjski zakon. V njem sta poslanca Vesenjak in Kremžar.

Vlada dela. Kljub temu, da je sedanja vlada šele malo časa na krmilu, že pripravlja važne zakone, s katerimi hoče urediti sedaj tako zmešane razmere. Finančni minister je izdelal načrt za olajšanje preobdavnega kmeta. Kmetijski minister je izvršil načrt za ureditev hudournikov in deročih rek, da ne bodo poplavljele. Sodni minister je pripravil zakon o uradnikih in odvetnikih, prosvetni minister o šolstvu, socijalni minister urejuje stanovanjsko vprašanje, ki je v mestih izredno pereče. Vlada dela, opozicija pa vpije in laže.

V radikalnem klubu je kakih deset nezadovoljnejšev, ki se tudi niso udeležili volitev v odseke. Med 100 poslanci se že najde kaka razprtija, a jih Vukičević še vedno trdno vkup drži.

V demokratskem klubu je drugače. Tu se bijeta dva za vodstvo kluba in cele stranke in sicer Davidovič in Marinkovič. Davidovič je dobričina, ali postaral se je in ne presodi sedanjega položaja. Malo mu pa ugaja, ko se mu opozicija tako priklanja. Demokratski klub mu noče napraviti sramote, vedno znova mu izreka zaupnico za zaupnico, toda politiko pa pusti voditi le Marinkoviču. Tako je torej: Davidoču čast, Marinkoviču — oblast.

Vedno novi napadi v Macedoniji. Komitaši vedno znova napadajo naše postojanke v Macedoniji. Posebno so pa vzeli na muho skladišča smodnika in vojašnice. Naša vojska vse te napade odločno odbija. Ubitih je že veliko število komitašev, vendar prihajajo vedno nove tolpe preko meje. Začeli so po ruskem vzoru, da pošiljajo trojke, to je po tri skupaj. Ne vzbujajo suma, pa vendar že lahko napravijo škodo. V Macedoniji je kakor obsedno stanje.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Krvna osveta v Albaniji. Ne le med priprostim ljudstvom, tudi v ostalih krogih Albanije še velja krvna osveta. Sorodniki ustrujenega Čena bega hočejo izvršiti krvno osvečo nad sedanjim gospodarjem Beg Zogujem. Ta se tega zelo boji. V Severni Albaniji so nemiri. Beg Zogu je poslal tja svojo vojsko z italijanskimi oficirji. V svet pa spravlja vesti, da je rajnega ljubil kot brata in da se je sprl z Italijo. Laž je danes najhujše orožje meddržavne politike.

Boj za prestol na Rumunskem se vrši v vsej divjosti in je res nevarnost državne revolucije. Brata Bratianu sta se polastila vse oblasti in zvesto držita za proglazenega prestolonaslednika Mihaela, ki je šele sedem let star in ima zato gerentski sosvet. Prejšnji prestolonaslednik Karl, ki se je že odpovedal prestolu, je to preklical in hoče on namesto svojega sina biti vladar. Njegova mati kraljica Marija je že odšla iz Rumunije. Njegovi zaupniki pa morajo — v ječe. Ker Rusija vedno čaka na ugoden trenutek, da si osvoji Besarabijo nazaj, je Rumunija v obsednem stanju. Vojska je na vse pripravljena. Je pa lahko kako razočaranje naenkrat, ker ima Karl zelo veliko svojih pristašev.

— Računi so točni, teoretično je gotova ona važna iznajdba, praktična izpeljava pa stoji pred nepremagljivimi ovirami...

— Le pogum! — se je smejal stari znanstvenik.

— Plin! Kdo bi verjel, da se ta plinasti nič izpremeni v tako nepremagljivo moč, ravno vsled svojega ničnostnega bistva!

— Kako ničnostni! V neskončnost prodirajoče molekule tvorijo izpremenljivo zakonitost — se je zamislil profesor Brinkley. — Ko da živi v njih ona eksplozivna sila, ona gigantska eksplozivna moč, ki je v nedoumni napetosti v zračnih daljavah razgnala star kaos...

Overton se je zagledal pred se.

— Lažje je od zraka in težje od vsega! Ne more ga premagati človeška misel, ki je obsegla zvezdno vesoljstvo Mlečnih poti...

— ... in nova čuda mikroskopa: orjaško povečani svet nevidnih malčkov — je nadaljeval Brinkley. — Prijatelj Overton, misel treba povečati! Ker tu je malo mnogo večje, ko veliko...

Sklonil je sivo glavo in se zamislil. V sanjavih žarkih zahajajočega solca je bil ko kak star svetnik...

— Kdo bi mislil — je tožil Overton dalje — da je ta mali nič tako mogočen, tako žilav in neubogljiv, tako neukrotljiv! Malo je v resnici mnogo večje, ko veliko. G. profesor, kaj mislite, ali se mi posreči ukrotiti revolucionarno plinsko molekulo?

Brinkley ga je bodrilno gledal.

— Vkupte jo v verige, ujamite jo, zaprite jo v ječo, naravnajte jo in jo prisilite, da izstopi iz stare zakonitosti in da živi po vaši volji. Ker plinske molekule živijo! Imajo preteklost, sedanjost, bodočnost. Preteklost tega do zibel ustvarjenja, sedanjost meji v življenje vesoljstva, bodočnost pa se skriva v nepoznanih formulah nevidnih izprememb. Ali verujete to?

— Verujem... In tudi verujem, da ima molekula zavest, veliko in strahotno zavest. Kak umetnik je bil, ki jo je iz diha in kovine: iz vibracij tresljajev ustvaril vesoljno življenje!

— In vi sedaj hočete prekrizati račune tega velikega Umetnika! — se je smejal Brinkley. — Glej, glej...

Overton se je za trenutek zmedel.

Krvave italijanske roke. Preiskava, kdo je v zvezi z umorom poslanika Čena bega, je dognala, da je Italija naročila in podpirala način ter tudi plačala umor. In to vse zaradi tega, ker je bil Čena beg za to, da naj Albanija živi v miru z Jugoslavijo in naj ne služi Italiji za njeno vsiljivost na Balkanu. — Slovence v Italiji oblast izredno preganja in zatira. Ne smejo po trije skupaj stati. Na njivi, pri delu se snidejo, da se razgovorijo, na potu v cerkev jih zasledujejo, duhovnike Slovence preganjajo. In kjer teh ni več, tam narod — obupuje. Slovenske liste so že skoraj vse zatrli, našim listom ne puste v Italijo.

Zarote na Španskem se kar vrstijo. Komaj tiran Primo de Rivera eno potlači, je že druga tu. Kdo ve, kako dolgo bo zdržal.

Nemčija se je že precej opomogla. Po svetovni vojni je bila Nemčija najbolj prizadeta. Toda z železno voljo se je že precej izklopala iz revščine, v katero jo je pahnila vojna. Težko delo, ki so ga izvršili vsi od delavca do ministra, — pravo stradanje v vsem, jim je pripomoglo do tega, da danes že računajo z dobičkom svojega gospodarstva, kar se tiče uvoza in izvoza.

Angleži se boje Rusije. Že dve leti se bije nekrvavi boj med Angleško in Rusijo. Pravzaprav moramo reči, da Anglija do zdaj še ni imela prav sreče v tem oziru. Niti svoje ožje prijateljice Francije ni pripravila do tega, da bi ostala v sporu z Rusijo. Druge države pa so bile v tem še manj pripravljene ustreči. So sicer takorekoč na strani Anglije, vendar je bilo treba, da je angleška vlada zopet začela Evropo opozarjati na Rusijo in na nevarnost, ki preti Evropi od Rusije.

Zbor narodnih manjšin v Soliji je dokazal, da malo pomaga, če se mali pogajajo, ako veliki tega nočejo. Eno dobro je pa ta zbor imel: Na mizi pred vsakim delegatom je ležala knjiga, spisana v francoskem jeziku, kako hudo je našim bratom v Italiji. Ta knjiga je bila prava senzacija, ker so Italijani skušali preprečiti vsako besedo v tem oziru.

Kaj je novega?

Veselite pri Mariji Snežni. Ko se je prevzvišeni nadpastir po sv. birmi poslavljaj od neke župnije, pa mu je samo en zvonček pel srečno pot, je izrazil željo, naj se nabavijo novi zvonovi. Te besede snežniškemu kaplanu niso dale miru. Sv. birma je bila napovedana za začetek meseca septembra. Na vsak način je hotel, da bi bilo pri Novi cerkvi drugače. Čeravno se mu je oporekalo s slabimi časi, je vendar zbral odbor za zvonove. Načelnik je bil gospod župan Ploj, čvrsto so mu stali ob strani g. oskrbnik Mali, Rajšp in Perko. Največ dela pa je seveda doletelo č. g. kaplana. Hodil je po župniji in še dalje, cele dneve in še po noči, dostikrat žejen in lačen, skoro vedno moker od dežja ali od znoja. Povsod je potikal, tukaj gladil tako dolgo, da je koža odstopila, tamkaj vrtal tako dolgo, da je prišel do živga in prejel kak dar. In spravil je toliko vkup, da so se mogli zvonovi naročiti pred sv. birmo in če ne bi bilo zaprek pri zvonarni, bi prevzvišenega gospoda škofa pozdravili že novi zvonovi. — Z velikimi slovesnostmi, katere je zopet vodil g. kaplan, so zvonove iz Maribora prepeljali dne 22. oktobra k Mariji Snežni. Milostljivi knez in škof je obljubil, da pride na blagoslovitev. Ali v soboto je bril tako nezdrav veter, da bi bilo zelo nevarno za 70letnega škofa in je poslal ml. g. prelata in stolnega dekana, katerega so sprejeli Snežničani z veliko radostjo kot škofovega odposlanca. V nedeljo je gospod prelat pred velikansko množico ljudstva blagoslovil zvonove, potem pa povabil ljudstvo k pridigi in sv. maši. Pri pridigi je z ljubeznivimi besedami hvalil našo župnijo in njo vabil k bogoljubnemu življenju. Po večernicah, katere je g. prelat opravil, je zapel »Te Deum« v zahvalo, da so zvonovi srečno na svojem mestu in da se ni zgodila pri vsem delu nikaka nesreča. Zvonove je vtila livarna pri Sv. Vidu nad Ljubljano,

— Kako bi prekrizal? — je odvrnil zmagovalno. — Saj molekula ostane, samo moji volji se ukloni. To ne bi prevrnilo svetovnega reda, le reguliralo bi ga, ne bi ga skvarilo, temveč spopolnilo...

— Dragi sinko, — je kimal starec, — misel, ki vrta v vaši glavi, ni vaša...

— Marveč čigava?

— Misl onega velikega Umetnika...

— Naj bo — se je vmešal v borbo Overton. — Toda ta veliki Umetnik hoče morda ravno potem mene zboljšati svoje remekdelo. Naj bo! Misl, da bi uklonil razteznost, naj bo misel Stvaritelja sveta. A veste, kaj povem, gospod profesor? Telo stvarnika narave je neskončna materija in duša je titranje, žarek, misel, ki nese v mrtvo materijo življenje. To je Bog! In jaz sem morda misleč in plamenec odlomek božjega razuma...

Brinkley je osupnil nad njegovo besedo.

— Trd govor, — je rekel mirno. — Recimo, da je resničen. Toda povejte, kdo je ustvaril materijo?

— Sama od sebe je...

— Omne vivum e vivo = vse živo je iz živga. Omnis celuloza e celuloza = vsaka stanica je iz stanice. Kdo je ustvaril prvo stanico?

— Nastala je potom medsebojnega vpliva anorganskih snovi...

— In kdo je ustvaril neorganske snovi? — se je smejal prizanesljivo profesor. — Vidite, mladi prijatelj, jaz sem bil svojčas ravnotak, potem pa sem polagoma prišel na to, da sto obrazcev sem, sto obrazcev tje, Boga ne bom iskal, ker ga itak vidim...

Overton se ni hotel prepirati.

— Tudi jaz ga vidim...

— V čem ga vidite? — je zapičil v njega stroge oči.

— V Alicinem smehu... — se je uslužno priklonil.

— V njeni duši je tudi navzoč, — se je očetovsko nasmehnil.

— Da bi že le napočil dan zaroke.

— Pride. Do tistega časa pa moramo delati. Overton, glejte, neko slutnjo imam. Včasih se kar bojim...

Dalje sledi.